

Asia: VN/20253/2024

Lausuntopyyntö: Fossiilittoman jouston työryhmän loppuraportti

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto fossiilittoman jouston työryhmän loppuraporttiin - Leppäkoski Group Oy

Työryhmäraportissa esitetyt joustotoimenpiteet ovat vaikutuksiltaan liian hitaita korjaamaan sähkömarkkinoiden toiminnassa ja sähköjärjestelmän siirtokyvystä jo nyt tunnistettuja vakavia ongelmia - hallitsemattomia sähkön hintapiikkejä, ennakoimattomia tehovajetilanteita sekä rajoitteita jakeluverkkoihin liitettävän uuden sähkökuorman suuruudelle eli verkkoyhtiöiden asiakkaiden sähkömarkkinalain mukaiselle oikeudelle liittyä sähköverkkoon.

Työryhmäraportissa esitetyillä joustokeinoilla pyritään vastaamaan sääriippuvan vaihtelevan sähkön tuotannon ja siihen välillisesti liittyvän hintaherkän sähkön kulutuksen koko sähköjärjestelmälle aiheuttamiin lyhyt- ja pitkäaikaisiin systeemiin ongelmiin. Vallitsevassa tilanteessa voidaankin perustellusti kysyä, miksi ainoa hyväksyttävä lääke fossiilittoman sähkön tuotannon aiheuttamaan kansalliseen ”sähkökrapulaan” vaikuttasi olevan faktisesti sama kuin itse päänvaivan aiheuttaja.

Huhtikuussa Espanjan ja Ranskan sähköverkoissa ilmenneet vakavat häiriöt ovat esimerkki järjestelmän rakenteen ja sen eri tekijöiden ongelmallisesta keskinäis- ja yhteisvaikutuksesta. Ongelma tai ja ratkaisu ei ollut fossiilittoman sähkön tuotannon tai jouston puute vaan ongelmallinen systeemi, jossa oli liian vähän fossiilista joustoa ja perinteisen sähkön tuotannon tarjoamaa inertiaa.

Mielestämme syntyneen ja nyt vallitsevan systeemiin ongelman korjaamiseen tarvitaan sekä nopeammin vaikuttavia että monipuolisemmin toteutettuja korjaustoimenpiteitä oli kyse sähkön hintapiikeistä, tehovajetilanteista tai sähköverkon inertian lisäämisen tarpeesta.

Raportin kohta 3.3. Joustavuuden määrittely

Raportin esitykset vaatimukset ja sanktiot joustokapasiteetin tunti- ja vuorokausikestolle eivät mielestämme riittävästi huomioi eri joustotapojen teknisiä rajoitteita tai esimerkiksi ympäristölupiin liittyviä vuotuisia käyttöaika- tai päästörajoitteita (vedenpinta, melu, latausyhtymien määrä, muut kuin CO₂-päästöt jne.). Mielestämme on harkitsematonta ja haitallista rajata joustomarkkinoilta

teknologioita, joiden lyhytaikainenkin käyttö juuri talven huppukuormituskaudella tuo merkittävimmän joustohyödyn, vaikka kapasiteetin jatkuva käyttö vuositasolla on mahdotonta.

Raportin kohta 7.0. Tukimallin mahdollinen vaihtoehtoinen toteuttaminen fossiiliset polttoaineet huomioiden.

Työryhmäraportissa jää liian vähälle huomiolle se, että monet nyt fossiilista primäärienergiaa hyödyntävät tuotantolaitokset voivat tulevaisuudessa korvata fossiilisen polttoaineen uusiutuvaksi polttoaineeksi luokitelluilla vaihtoehdoilla. Mielestämme fossiilisen polttoaineen korvaaminen uusiutuvalla energialla tuotettuun hiilineutraaliin vaihtoehtoon voisi joustojärjestelmä käynnistyessä olla eräs fossiiliselle joustokapasiteetille asetettava aikarajallinen vaatimus, joka samalla avaa uusia markkinoita jalostettujen valmistukselle (SNG, e-diesel, e-bensiini, metanoli jne.).

Hyvä esimerkki polttoainevaihdosta on fossiilisen maakaasun korvaaminen synteettisellä maakaasulla tai kevyen polttoöljyn tai muun nestemäisen polttoaineen korvaaminen biopohjaisella tai uusiutuvasta sähköstä ja hiilidioksidista valmistetulla vaihtoehdolla. Siksi fossiilisen joustokapasiteetin ”markkinavaikutus” on koko aikajakso (10–15 vuotta) huomioiden rajallinen, jos markkinoille tulevat uusiutuvat polttoaineet korvaavat fossiilista primäärienergiaa.

Raportissa jää liian vähälle huomiolle olemassa oleva kapasiteetti, joka on poistunut sähkömarkkinoilta esimerkiksi 2010-luvulla, ja joka ei ole alasajon jälkeen ollut mukana sähkömarkkinoilla tai reservikäytössä. Monissa kohteissa tämän ”uinuvan” kapasiteetin käyttöönotto ja hyödynnettävyys edellyttäisi teknistä päivitystä ja modifiointeja (investointeja), jonka jälkeen tuotantolaitos olisi käyttöönotettavissa kohtuullisen nopeasti esimerkiksi sähköpöytätilanteiden uutena varavoimana tai raportin tarkoittamana joustona. Mielestämme näiden ”uinuvien” laitojen käyttöönotto vallitsevassa akuutissa tilanteessa on perusteltua sekä teknisillä että investointiperusteilla – investointikustannus suhteutettuna markkinoille saatavaan kapasiteettiin on tässä yhteydessä kustannustehokkain ja nopein tapa merkittävästi lisätä järjestelmän joustoa. Ensisijaisesti tässä yhteydessä tarkoitetaan kaasuturbiineja – moottoreita.

Uudelleen tuotantoon saatavissa olevan ”uinuvan” kapasiteetin kokonaispotentiaalista ei ole julkista tietoa, mutta se on arviomme mukaan merkittävä eli useita satoja megawatteja. Nyt ns. säilönnässä olevaa kapasiteettia on ajettu alas teknisen päivitystarpeen, sähkömarkkinamekanismien ja toimijakohtaisten strategisten syiden perusteella (päästökauppa, aiempi matala sähkön markkinahinta, yrityksen luopuminen sähkökaupasta, tuotannon hyväksyttävyyden asiakkaiden keskuudessa, ympäristöluvan aiheuttama investointitarve, bioenergiaan siirtyminen, muu toimijakohtainen strateginen tai kaupallinen linjaus).

Esitettyssä muodossaan työryhmäraportti rajaa Suomessa tarvittavasta joustosta pois merkittävän määrän eli jo olemassa olevaa, nopeasti käyttöön otettavaa ja sääriippumatonta ”uinuvaa” sähkökapasiteettia, jota muissa maissa juuri nyt pyritään hyödyntämään osana puhdasta siirtymää.

Uinuvan” kapasiteetin modifiointiin kohdennetut rahoitusratkaisut ovat esimerkkejä mahdollisista kansallisista keinoista, joilla voidaan nopeasti vastata raportissa kuvattuihin ongelmiin. Raportissa esitetty olemassa olevan fossiilisen tuotannon haitallinen ”markkinavaikutus” on mielestämme spekulatiivista ja perusteetonta ylitulkintaa. ”Uinuvan” kapasiteetin nopea hyödyntäminen päinvastoin edistää ja varmistaa vaihtelevan uusiutuvan sähkön tuotannon markkinoille tuloa lähivuosina sekä helpottaa alueellisia sähkön siirron kapasiteettiongelmia.

Työryhmän lopulliset esitykset joustosta tulee valmistella ottaen huomioon ”uinuva” kapasiteetti ja sen mahdollista uusiutuvan sähkön lisärakentaminen ja sähköjärjestelmän tehoperätilanteiden hallinta. Tämä voidaan toteuttaa esimerkiksi jakamalla jouston kapasiteetti ajallisesti kahteen erilliseen osaan, jossa fossiilinen kapasiteetti on veloitettu siirtymään vaihtoehtoisten uusiutuvien polttoaineiden käyttöön viimeistään 2030 vuoden lopussa.

Ikaalisissa 19.6.2025

Leppäkoski Group Oy

Juha Koskinen

toimitusjohtaja

Koskinen Juha
Leppäkoski Group Oy